

Ras van het jaar: de Hagenaar

Ieder jaar kiest de SZH een ras van het jaar. Deze keer is dat een duif: de Amsterdamse hoogvlieger met de wat mysterieuze naam de Hagenaar. Dit ras heeft een rijke historie en is zeer zeldzaam. In dit nummer van *Zeldzaam Huisdier* maken we kennis met het dier en in de loop van het jaar worden steeds meer bijzonderheden van het ras onthuld.

De Hagenaar is een Nederlands duivenras met een adellijk voorkomen. Het is een trotse en krachtige verschijning. Hoewel er vroeger ook rode en gele Hagenaars voorkwamen, ziet men tegenwoordig vrijwel alleen nog maar witte

Hagenaars. Een aantal ijverige fokkers is bezig de gekleurde Hagenaars weer op het vroegere peil te brengen, maar men is er nog niet in geslaagd gekleurde dieren van goede kwaliteit op de shows te presenteren.

Kenmerken

De Hagenaar is een vogel die uitblinkt door zijn eenvoud: niet door een aparte structuur, bijzondere kleuren of tekening. Hoewel de witte Hagenaar geen gekleurde veren heeft, witte ogen heeft en zijn oogranden en snavel bleek zijn, schittert hij door een vorstelijk uiterlijk. De duif mag er dan eenvoudig uitzien, het fokken van deze dieren is niet gemakkelijk.

Helaas is het aantal fokkers van de Hagenaar de laatste jaren dramatisch afge-

nomen en naar schatting zijn er op dit moment nog slechts drie à vier serieuze liefhebbers die zich met de fok van dit ras bezighouden. Toch verdient dit oer-Hollands ras het in stand te worden gehouden.

Geschiedenis

Over het ontstaan en de oorsprong van de Hagenaar is weinig bekend. In ieder geval is het duidelijk dat de naam van dit ras niets met Den Haag te maken heeft. Het ras werd namelijk in Amsterdam gefokt,

Pand in Amsterdam met een duivenkast en knip op het dak

waar het al langer dan drie eeuwen onder de naam Hagenaar bekend stond.

Vermoedelijk hebben zeevaarders zo rond 1600 de eerste dieren meegenomen vanuit overzee en zijn de eerste Hagenaars vanuit Perzie, Pakistan of India geïmporteerd. Hoewel dit nergens beschreven staat, wordt deze theorie al lange tijd aangenomen.

Wolkenklimmers

Amsterdam is al eeuwen een echte duivenstad en had tot in het midden van de 20e eeuw een paar duizend liefhebbers en duivenhouders. De duivenhouders hielden veel vliegduiven in tuinhokken of duivenkasten. Op daken van hoge huizen compleet met een duivenplaat. Op de daken van lagere huizen heette dat

Verkoop van Hagenaars op de Noordermarkt in Amsterdam

Hagenaar, doffer en duivin

een zakkast. Als de kast op zolder stond konden de duiven naar binnen via een raam waarvoor een 'pannenleggertje' was bevestigd (men haalde twee dakpannen weg, bevestigde er een horizontale plank met een steun in, waarop de duiven zich konden verzamelen voordat ze door het raam naar binnen werden gelaten). In dit drukke duivenmilieu was de Hagenaar met zijn vliegkunsten en mooie ogen zeer welkom. De Hagenaar is daar ook veel ingekruist in andere rassen vanwege zijn fraaie eigenschappen, zoals de krachtige bouw, de mooie horizontale stand en schitterende witte ogen, die men ook graag bij andere tuimelaarrassen wilde zien. De Hagenaar is dus een grote aan-

winst geweest voor de rassen die destijds, al voor de komst van de Hagenaar, in Amsterdam werden gefokt. De Hagenaars van vroeger waren zeer krachtige vliegduiven die met de huidige stand van het ras niet meer is te vergelijken zijn. De vroegere dieren waren groot, breed, lang en afhellend van stand, met zeer grote vleugels voorzien van brede pennen. De dieren konden zeer lang en vooral hoog vliegen, ze werden ook wel wolkenklimmers genoemd.

Helaas hebben de huidige dieren aan vliegkunst ingeboet, maar daar staat tegenover dat we nu een prachtige Hagenaar in de kooien hebben die aan alle eisen van de moderne tijd voldoet. Ze

zijn korter van bouw en type maar net zo breed. Nu met een fraaie horizontale stand, die de dieren van vroeger niet hadden. Ook de kopvorm is veranderd, vroeger hadden de Hagenaars scherpe koppen, tegenwoordig wordt de voorkeur gegeven aan mooie gevulde koppen en vooral met veel breedte.

Gered in de oorlog

Een bijzondere bijdrage aan het ontstaan van de moderne Hagenaar is geleverd door de Amsterdamse liefhebber Frans Meinen, die met gevaar voor eigen leven een viertal Hagenaars in de Tweede Wereldoorlog heeft behouden. De Duitse bezetter had verordend dat alle duiven, zowel postduiven als sierduiven, moesten worden afgemaakt en dat van deze dieren een poot, met vaste voetring bij de Duitsers moest worden ingeleverd. De inmiddels overleden Frans Meinen voldeed niet aan deze opdracht en hij hield gedurende de gehele oorlog vier Hagenaars verborgen in een kastje onder het aanrecht in zijn keuken, het gevaar trotserend ontdekt te worden door de bezetter of verraden door landgenoten met alle gevolgen van dien. Hij heeft gelukkig de vier Hagenaars heelhuids door de oorlogsjaren heen gesleept zodat ze na de bevrijding direct konden worden ingezet voor de opbouw van een nieuw Hagenaarbestand in Nederland. Hem komt dan ook postuum de eer toe de architect en grondlegger van de huidige en moderne Hagenaar te zijn.

We zijn het aan onze voorgangers verplicht het ras in stand te houden en te bewaren voor het nageslacht. ●